

Кожне нововведення (аль-бід'а) в релігії – омана

كل بدعة في الدين ضلالة باللغة الأوكرانية

Д-р Абд ар-Рахман ібн Абд аль-Карім аш-Шіха

د. عبد الرحمن بن عبد الكريم الشیحة

Переклад з арабської:

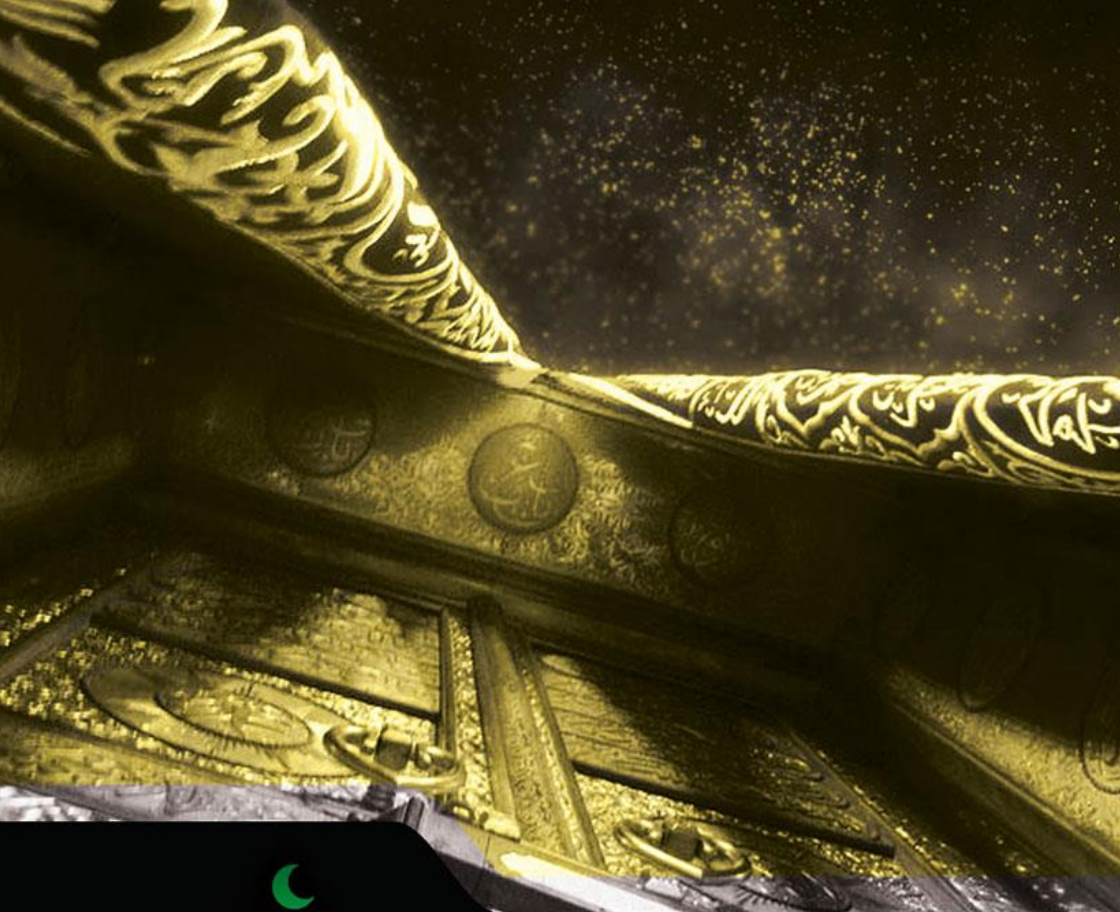
EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& Андрій Шистєров

WWW.ISLAMLAND.COM

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

З іменем Аллага, Милостивого, Милосердного!

Хвала Аллагу, Якого ми прославляємо і до Якого звертаємось по допомогу і просимо прощення. Ми шукаємо захисту в Аллага від зла наших душ і поганих вчинків. Кого Аллах веде прямим шляхом, того ніхто не зможе ввести в оману, а кого Він залишить, того ніхто не наставить на прямий шлях. Я свідчу, що немає нікого гідного поклоніння, крім Одного Аллага, і я свідчу, що Мухаммад – раб Аллага і Його Посланець. Нехай благословить Аллаг і вітає Мухаммада, членів його сім'ї, сподвижників, а також всіх, хто пішов за ним в благодіяннях до самого Судного Дня, а потому:

Передмова

Всі релігійні питання мають прийматися із покірністю і послухом. Їх не можна заперечувати. Доказом цьому є слова Всевишнього Аллага: **“Тож візьміть те, що дав вам Посланець, та не чіпайте того, що він заборонив вам. Воістину, Аллаг — суворий у покаранні”** (59:7).

Заборонено вносити в релігію те, що до неї не має жодного відношення або ж приписувати їй щось вигадане. Адже це є причиною її нівечення і відкриття різних шляхів, які віддаляють раба від правильного Божественного керівництва, визначеного йому Господом, і які, врешті-решт, приведуть до покарання Аллага і Його відплати. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Якщо хтось внесе в цю нашу справу [релігію] щось нове, яке не має до неї відношення, його буде відкинуто”*.¹

¹ Аль-Бухарі, 2697.

Багато з тих, хто приписує себе до Ісламу, звершують справи, особливо, які стосуються обрядів поклоніння, котрі суперечать тому, з чим прийшло чисте ісламське вчення; або ж роблять безпідставні справи, які вигадали самі. Такі люди послідували власним примхам і тому, до чого схиляються їх душі. Вчиняючи так, вони заслуговують осуду, відповідно до слів Всевишнього Аллага: **“Чи ти бачив того, хто зробив богом своє бажання? Невже ти будеш для такого опікуном?”** (25:43).

Якби протиріччя і нововведення в релігії приносили шкоду тільки тим людям, які їх здійснюють, було б не так страшно – з огляду на те, що ми б все одно їх не визнавали. Однак ці нововведення і протиріччя так чи інакше впливають на простих мусульман, які можуть прийняти їх за щось добре, що, зрештою, призведе до знищення релігії. Також, нововведення і протиріччя негативно впливають і на немусульман, оскільки вони бачать як люди, які приписують себе до ісламу, чинять те, що йде врозріз зі здоровим глуздом, і, за своєю суттю, суперечить принципу Єдинобожжя та здоровій, незіпсованій природі людини. Це відлякує їх від Ісламу і змушує думати, що ця релігія, як і всі інші, побудована на вигадках, дурницях і абсурді.

Людей, які коять нововведення (*аль-бід'а*), можна розділити на три категорії:

Категорія перша: люди, які коять нововведення (*аль-бід'а*) через власне релігійне невігластво. Таке в Ісламі є непростенним, оскільки ліками від невігластва є питання, а не справи, які потурають пристрастям і тому, до чого схиляється душа. Всевишній Аллаг сказав: **“Запитайте про це в людей Нагадування, якщо ви не знаєте”** (21:07).

Або ж скоєння цих нововведень є наслідком сліпого наслідування чи потурання своїм попередникам, що також є неприйнятним і осудливим. Про таких людей Всевишній Аллаг сказав: **“І коли їм кажуть: «Ідіть за тим, що зіслав Аллаг» — то вони відповідають: «Ні! Ми йдемо за тим, у що вірили наші батьки!» Невже так буде й тоді, коли шайтан покличе їх у пекельний вогонь?»** (31:21).

Поклоніння, яке суперечить законам Всевишнього Аллага, є оманом, і воно не принесе жодної користі тим, хто його звершує, яким би численним воно не було. Адже навіть незначне поклоніння, яке відповідає Сунні Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, краще і надійніше за багаторазове звершення справ, які суперечать їй.

Категорія друга: люди, які переслідують мирські інтереси і матеріальні блага. Вони, завдяки неучтву інших людей в справах своєї релігії, використовують нововведення для збільшення кількості своїх послідовників, щоб, врешті-решт, досягти високого становища в суспільстві і отримати з цього матеріальну вигоду. Ця категорія людей є найвіддаленішою від релігії. Вони називають свої нововведення Ісламом, але насправді Іслам до них не має жодного відношення. Ця група людей загорнула Іслам в своє мерзенне вбрання, спотворивши його красу і благо своїми нововведеннями (*аль-бід'а*).

Категорія третя: вороги Ісламу і ті, хто бажають будь-яким чином поширити серед людей нововведення (*аль-бід'а*). Їх мета — розколоти ісламську умму. Вони підтримують як матеріально, так і нематеріально кожного, хто вносить в ісламську релігію нововведення (*аль-бід'а*) для того, щоб якомога більше розповсюдити їх серед

людей. Адже це буде хорошою основою для появи нових сект і груп, які будуть суперечити істинному Божественному шляху, правильному і здоровому віровченню. В результаті розбіжностей і протиріч, вони, в решті-решт, зіштовхнуть всіх лобами. Вороги Ісламу сподіваються досягти цієї мети без особливих зусиль і з мінімальними збитками, відвертаючи мусульман від їх правильної релігії і віровчення.

Нововведення (*аль-бід'а*) в релігії належать до справ шайтана, його наущань і хитрощів, за допомогою яких він дурить і заплутує людей, аби повністю відвернути їх від своєї релігії.

Ібн Аббас, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, коментуючи слова Всевишнього Аллага: **“І сказали вони: «Не полишайте богів своїх — не полишайте ні Вадда, ні Сува, ні Ягуса, ні Яука, ні Насра!»** (71:23) сказав: “Це — імена праведників з народу Нуха. Коли ці праведники померли, шайтан навів їх народу, щоб ті встановили їх зображення на кам'яних брилах, поставили їх в місцях своїх зібрань і назвали їх іменами тих праведників. Вони зробили так, але не поклонялися цим ідолам. Коли ж вони померли, і забулося те, для чого були споруджені пам'ятники, наступні покоління почали безпосередньо їм поклонятися”.²

Ібн аль-Каййім, нехай помилує його Аллаг, сказав: “Шайтан хоче захопити людину, хоче здолати її, дістати її і намагається зробити це на семи перешкодах, одна з них крутіша за іншу. Він не переходить до менш крутої перешкоди, поки не відчує, що у нього зовсім не лишилось сил щось зробити.

² Аль-Бухарі, 4839.

1. **Невіра** у Всевишнього Аллага, Його релігію і в зустріч із Ним. Це невіра в атрибути Його досконалості і в те, що повідомили Його посланці про Нього. Якщо на цьому етапі шайтану вдається захопити і заволодіти людиною, то вогонь його ворожнечі гасне і полум'я стихає. Якщо ж людині вдається подолати цю перешкоду і врятуватися від невіри за допомогою прямого керівництва, істинного знання та світлої віри, тоді шайтан чекає на неї на другій перешкоді.

2. **Нововведення** (*аль-бід'а*) в переконаннях, які суперечать істині, з якою Всевишній Аллаг відправив Мухаммада, хай благословить його Аллаг і вітає, і зіслав Писання. Це нововведення може полягати в поклонінні, яке не дозволив Всевишній Аллаг. Це можуть бути ритуали, обряди і вчинки, які є нововведенням в релігії, і з яких Всевишній Аллаг нічого не приймає. Захопити людину на цій перешкоді є наймилішим для шайтана, адже нововведення суперечать релігії і відкидають те, з чим Всевишній Аллаг відправив Свого Посланця. Прихильник нововведень ніколи не кається в своїх нововведеннях і ніколи від них не відвертається, а навпаки закликає до них інших людей. Нововведення (*аль-бід'а*) несе в собі наклеп на Всевишнього Аллага без знання. Це – очевидна ворожість до Сунни. Малі нововведення (*аль-бід'а*) перетворюватимуться на великі доти, поки прибічник нововведень (*аль-бід'а*) не вийде з релігії подібно до того, як одне ячмінне зерно породжує тісто. Саме тому нововведенням (*аль-бід'а*) протистоять тільки ті, хто наділений розумом. Якщо людині вдається подолати цю перешкоду і врятуватися від неї за допомогою світла Сунни, стійкого слідування їй і тому, на чому були праведні попередники з числа сподвижників і їх послідовників, тоді шайтан чекає її на третьому етапі.

3. Великі гріхи. Щоб захопити людину у полон на цьому етапі, шайтан починає прикрашати для неї гріхи, представляючи їх в прекрасній подобі. Шайтан змушує людину вимовити слово, яке згубило багатьох людей: “Коли є Єдинобожжя, то не шкодить гріх, так само, як не допоможе добра справа, коли є багатобожжя”.

Якщо ж їй вдається подолати і цю перешкоду, то шайтан вже чекає її на наступній перешкоді.

4. Малі гріхи. Тут шайтан не скупиться і відміряє людині малі гріхи обома руками. Він каже: “Вони не зашкодять тобі, якщо ти стережешся великих гріхів, а те, що ти скоюєш малі гріхи, то в цьому немає нічого страшного. Якщо ти стережешся великих гріхів і знаєш, що твої добрі справи стирають малі гріхи, то чого ж їх боятися?” Шайтан весь час намагається переконати людину, що малі гріхи нічого не значать. Так триває доти, поки людина не починає скоювати їх постійно. Людина, яка коїть великий гріх, але при цьому боїться, тремтить і шкодує, є кращою, аніж та, хто зі спокоем постійно скоює малі гріхи. “Немає великих гріхів, коли є покаєння і прохання про прощення, і немає малих гріхів, коли присутня завзятість в них”.

Тобто, ці малі гріхи вже стають великими гріхами. Повідомляється від Сагля ібн Са’ді, що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: “Стережіться гріхів, які здаються незначними! Воістину, малі гріхи подібні людям, які зупинилися в ущелині; один прийшов з гілкою дерева, потім інший приніс гілку, поки вони не зібрали дров на багаття, на якому приготували собі їжу.

Воістину, коли малі гріхи накопичуються у великій кількості, вони занапащають раба!”³

Якщо людині вдається врятуватися від цього, зберегтися від них шляхом постійного каяття, прохання про прощення, звершення після поганого доброго вчинку, тоді шайтан, зневірившись, чекає її на п'ятій перешкоді.

5. Дозволені справи. Шайтан намагається відволікти людину різними дозволеними речами від звершення богоугодних справ, від старанного накопичення провізії на Судний день, а потім поступово шайтан схиляє її до того, щоб залишити бажані справи. Після залишення бажаного, людина починає покидати обов'язкове. І якщо їй вдається пройти цю перешкоду, то шайтан чекає її на наступній перешкоді.

6. Бажані справи. Справи відрізняються одна від одної за ступенем своєї переваги. Є бажані справи, а є більш бажані. Шайтан намагається захопити людину менш бажаними справами, аби вона залишила більш бажані. Він оздоблює в очах людини менш важливі справи, демонструючи їх користь та гідність і відволікаючи її від того, що краще. Якщо шайтан не може відібрати в людини винагороду, то він прагне хоча б зменшити її, позбавивши людину високого ступеню. Шайтан відволікає людину тим, що менш важливе від того, що більш важливе; тим, що улюблене для Аллага, від того, що більш улюблене для Нього; тим, що приємне Аллагу, від того, що більш приємне Аллагу.

І найбільшою загрозою для людей, які вносять в релігію нововведення (*аль-бід'а*), мають бути слова Посланця

³ Ахмад, 5/331.

Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, які він сказав про тих, хто звів на нього наклеп: *“Воістину, зводити брехню на мене зовсім не те, що зводити брехню на когось іншого, (а тому) той, хто робив це навмисно, займе своє місце у Пеклі!”*⁴

Шляхетний сподвижник Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, Ібн Масуд, хай буде задоволений ним Аллаг, говорив: *“Слідуйте Сунні і не робіть нововведень, адже вам досить Сунни”*.⁵

Д-р Абд ар-Рахман ібн Абд аль-Карім аш-Шіха

WWW.ISLAMLAND.COM

⁴ Аль-Бухарі, 1229.

⁵ Ат-Табарані.

Чи є Ісламська релігія досконалою?

Усім відомо, що релігія Іслам є повною і досконалою, відповідно до слів Всевишнього Аллага: **“Сьогодні Я завершив вам вашу релігію, довів до кінця Свою милість до вас і схвалив іслам як вашу релігію”** (5:3).

Іслам охоплює все, що пов'язує людину з мирським і вічним життям. Всевишній Аллаг сказав: **“Ми зіслали тобі Писання як пояснення кожної речі”** (16:89).

Те, що не пояснено в Шаріаті прямим текстом Благородного Корану, який є першим джерелом Ісламського законодавства, роз'яснено в другому джерелі законодавства – Сунні Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, яка виражається в його словах, справах або ж мовчазній згоді з тим, що дійшло до нас за достовірним ланцюжком передавачів. Аллаг Всевишній сказав: **“Аллаг зіслав тобі Писання та мудрість і навчив тебе тому, чого ти не знав. Милість Аллага до тебе велика!”** (4:113).

Загальновідомо, що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, доніс Послання, виконав доручення Всевишнього Аллага і наставив на істинний шлях свою громаду. Аллаг Всевишній сказав: **“[Відсилали їх] із ясними знаменнями й писаннями! Ми зіслали тобі нагадування, щоб ти пояснив людям те, що зіслано їм — можливо, поміркують вони!”** (16:44).

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, вказав своїй громаді на все благо і застеріг від кожного зла. Він, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, не було до мене пророка, обов'язком якого не*

*було б донести до свого народу все благо, яке він знає і застерегти від усього зла, що він знає”.*⁶

Якщо людина не переконана у сказаному вище, то вона є невіруючою, згідно з текстом Корану, який був зісланий Мухаммаду, хай благословить його Аллаг і вітає.

Людина, яка вносить в релігію Аллага нововведення, переконана в тому, що релігія Аллага – неповна і не завершена. Своїм нововведенням вона заявляє, що хоче доповнити її недоліки.

Така людина звинувачує Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, у брехні і в тому, що він не доніс Послання, яке доручив йому Всевишній Аллаг. Таким чином, ця людина начебто заявляє, що Іслам потребує нововведень. Вона стверджує, що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, повністю не довів до людей релігію. Саме тому людина вносить їх, аби завершити і доповнити релігію, але ж Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я залишив вас на ясному шляху, ніч якого подібна дню, з якого не зіб’ється після мене ніхто, крім загиблого!”*⁷

⁶ Муслім, 1844.

⁷ Аль-Хакім в «Аль-Мустадрак», 1/175.

Постанова Шаріату відносно додавання в релігію того, що не узаконив Аллаг і Його Посланець, хай благословить його Аллаг і вітає

Сказав Всевишній Аллаг:

“Ні! Хто підкорить себе Аллагу, той і є праведником. Його чекає винагорода від Господа; не буде страху таким, як він, і не будуть засмучені вони!” (2:112).

Це означає, що людина, яка звершує справи заради Всевишнього Аллага, прагнучи своїм серцем до Нього Одного, стане тим, хто творить добро. Вона поклоняється своєму Господу згідно із Його Шаріатом.⁸ Лише такі люди є мешканцями Раю.

Імам Ахмад повідомив від Ібн Масуда, хай буде задоволений ним Аллаг: “Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, накреслив для нас лінію і сказав: *“Це – шлях Аллага”*. Потім він накреслив безліч ліній зліва і справа від неї і сказав: *“Це – мій шлях”*, - вказавши на довгу лінію, і продовжив: *“А на кожному з цих шляхів – шайтан, який закликає до нього”*. Потім він прочитав: **“Такий Мій прямий шлях, тож ідіть ним, але не йдіть іншими дорогами, які зіб’ють вас із Його**

⁸ Справжній віруючий поклоняється Всевишньому Аллагу згідно із Книгою Аллага і Сунною Його Посланця, хай благословить його Аллаг і вітає. Він нічого не додає від себе до поклоніння.

шляху! Він заповів це вам — можливо, будете ви богобоязливі!”” (6:153).⁹

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, найкращі слова – це Книга Аллага, а найкращий шлях – це шлях Мухаммада. Найгірші ж діяння – нововинайдені, а кожне таке діяння – це нововведення, а кожне нововведення – це омана, а всяка омана – у Вогні!”*¹⁰

Таким чином, з вищенаведених аятів і благородних пророчих хадісів, стає зрозумілою небезпека і серйозність того, щоб говорити без знань про Всевишнього Аллага і Його Посланця, хай благословить його Аллаг і вітає. А також згубність нововведень в релігії, як би вони не проявлялися: чи то на словах, справах або ж в переконаннях, які не дозволяв ані Всевишній Аллаг, ані Його Посланець, хай благословить його Аллаг і вітає.

Аллаг Всевишній сказав: **“Скажи: «Воістину, мій Господь заборонив огидні вчинки, відкриті й приховані, інші гріхи й свавілля, додавання Аллагу рівних, про яких Він не зіслав жодного доказу, а ще — коли говорите ви про Аллага те, чого не знаєте!»” (7:33).**

І сказав Всевишній: **“Не йди за тим, про що не маєш знання, адже слух, зір і серце — усіх їх питають про обіцяне” (17:36).**

І сказав Аллаг Всевишній: **“Невже вони мають таких спільників, які встановили для них у релігії щось, не дозволене Аллагом?” (42:21).**

⁹ Ібн Хіббан в «Ас-Сахіх», 1/180.

¹⁰ Ат-Тірмізі, 3095.

Кожен, хто вносить до релігії Іслам нововведення, дозволяючи те, що заборонив Аллаг, або ж забороняючи те, що дозволив Аллаг, є невіруючим. Якщо тільки він не покається. На це вказує хадіс Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає.

Пояснюючи сенс слів Всевишнього Аллага: **“Вони беруть собі за Господа, крім Аллага, своїх учених, ченців”** (9:31), - Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Вони не поклонялися їм, однак, коли ті дозволяли їм щось, то вони вважали це дозволеним, а коли ті забороняли щось, то це вважалось забороненим”*.¹¹

Страшна загроза адресована тим, хто слідує за такими людьми, і вважає дозволеним те, що Аллаг заборонив, або вважає забороненим те, що Аллаг дозволив.

Шейх Абд ар-Рахман Ібн Ас-Саді, нехай помилує його Аллаг, в тлумаченні цього аяту сказав: “Якщо священнослужителі дозволяють їм робити те, що заборонив Аллаг, то вони вважають такі вчинки дозволеними, а якщо вони забороняють їм звершувати те, що дозволив Аллаг, то вони вважають це забороненим. В результаті, книжники та монахи вигадали для людей Писання закони, що суперечать релігії Божих Посланців, і вони пішли за ними. Вони настільки шанували своїх богословів і ченців, що перетворили їх могили на ідолів, яким поклонялися разом із Аллагом. Біля цих могил вони робили жертвопринесення, а також зверталися до небіжчиків із молитвами і проханнями про допомогу”.¹²

¹¹ Ат-Тірмізі, 3095.

¹² “Тайсір аль-Карім ар-Рахман фі тафсір калям аль-манам” с. 295.

Що таке нововведення (аль-бід'а)?

Для того, аби нам стало зрозумілим поняття “нововведення” (аль-бід'а), ми маємо дізнатись, що ж таке Сунна?

Сунна – переконання, слова і вчинки Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, та його сподвижники.

Хафіз Ібн Раджаб, нехай помилує його Аллаг, сказав: “Сунна – це шлях, яким йдуть. Він охоплює собою прихильність віровченню, справам і словам Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, і його праведних халіфів. Це – Сунна в повному розумінні цього слова”.¹³

Відданість Сунні є обов'язковою як на словах, справах так і в переконаннях. Всевишній Аллаг сказав: **“Посланець Аллага — прекрасний приклад для вас, для тих, хто сподівається на Аллага, Останній День і часто згадує Аллага!”** (33:21).

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, також наказав своїй громаді прямувати його шляхом, брати з нього приклад і йти по його стопах. Він, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я заповідаю вам боятися Всемогутнього і Великого Аллага, слухайте і коріться, навіть якщо керувати вами буде раб. Воістину, той з вас, хто проживе довго, побачить безліч розбіжностей, і тому вам слід дотримуватися моєї Сунни і сунни праведних халіфів, які йшли прямим шляхом. Тримайтеся за це*

¹³ “Джамі аль-Улум ва аль-Хікам” 1/120.

“корінними зубами” і уникайте нововведень, бо кожне нововведення є оманю!”¹⁴

Шейх аль-Іслам Ібн Таймія, нехай помилує його Аллаг, сказав: “Мухаммад, хай благословить його Аллаг і вітає, був відправлений до всіх людей і джинів: як до людей Писання, так і до всіх інших. Він приніс все, що пов’язано із релігією у всіх її аспектах: прихованих і явних; у віровченні і законах. Немає іншого істинного віровчення, крім того, з яким прийшов Мухаммад, хай благословить його Аллаг і вітає. Немає іншої істини, окрім тієї, з якою прийшов він, хай благословить його Аллаг і вітає. Немає іншого істинного шляху, крім шляху Мухаммада, хай благословить його Аллаг і вітає. Немає іншого істинного закону, крім закону, з яким прийшов Мухаммад, хай благословить його Аллаг і вітає.

Жодне із творінь Всевишнього Аллага не зможе досягти Його вдоволення і Раю, Його поваги і Його заступництва, без прямування за Посланцем Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, як внутрішньо, так і зовні – на словах, в справах і віровченні. По-справжньому наближеним до Всевишнього Аллага є лише той, хто пішов за Його Посланцем, хай благословить його Аллаг і вітає, як внутрішньо, так і зовні; вірив у всі аспекти потаємного, які він, хай благословить його Аллаг і вітає, повідомив; дотримувався того, що Всевишній Аллаг зобов’язав Своїм творінням – звершував обов’язкове (*ваджібат*) і відмовлявся від забороненого (*мухаррабат*)... Якщо ж хтось переконаний, що наближеним до Аллага може бути той, хто не виконує обов’язкових приписів і не залишає забороненого; або переконаний, що група, до якої

¹⁴ Ібн Хіббан в «Сахіх» 1/178.

приписує себе така людина, досягла успіху; або ж, що така людина є одним із благочестивих рабів Аллага, а її армія – переможці та наближені до Всевишнього Аллага, яких Він підніс і пошанував через їх знання і віру, не дивлячись на те, що вони не виконували приписані їм обов'язки (*ваджібат*) і не залишали заборонене (*мухаррамат*), то така людина є невіруючою і віровідступником, вона насправді не свідчить, що Мухаммад, хай благословить його Аллаг і вітає – Його раб і Посланець. Навпаки, така людина демонструє невизнання свідоцтва “Мухаммад – Посланець Аллага”, адже Мухаммад, хай благословить його Аллаг і вітає, повідомив від Всевишнього Аллага, що наближені Аллага – це Його богобоязливі і віруючі раби. Аллаг Всевишній сказав: **“Так! Воістину, наближеним до Аллага немає чого боятися, і не будуть вони засмучені – ті, які увірували й були богобоязливі”** (10:62-63).

Також Всевишній Аллаг сказав: **“О люди! Воістину, Ми створили вас із чоловіка та жінки й зробили вас народами та племенами, щоб ви знали одне одного. Воістину, найшановніші з-посеред вас перед Аллагом — найбільш богобоязливі! Воістину, Аллаг — Всезнаючий, Всевідаючий!”** (49:13).

Богобоязливість – це звершення добрих справ, покора Всевишньому Аллагу, слідування за світлом від Аллага, надія на милість Аллага, залишення непослуху Аллага і страх перед Його покаранням. Раб може наблизитися до Всевишнього Аллага тільки за допомогою виконання того, що Аллаг зробив обов'язковим для нього, а вже потім, за допомогою різних додаткових видів і обрядів поклоніння.

Всевишній Аллаг сказав: **“Найулюбленішими справами, за допомогою яких Мій раб наближається до Мене, є ті, які Я зробив обов'язковими для нього. А завдяки добровільним обрядам Мій раб продовжує наближатись**

до Мене доти, доки Я не полюблю його”, - як повідомляється про це у достовірному священному хадісі (*хадіс кудсі*), який передав аль-Бухарі.¹⁵

Що стосується загального лексичного значення слова “нововведення” (аль-бід’а), то це: щось нове, чого раніше не було.

Сказав Аллаг Всевишній: **“Творець небес і землі”** (2:117).

Шейх Абд Ар-Рахман бін Сааді, нехай помилує його Аллаг, у коментарях до цього аяту сказав: “Аллаг створив небеса і землю, дарував їм досконалий вигляд і зробив їх прекрасними витворами, подібних до яких раніше не існувало”.¹⁶

Аллаг Всевишній сказав: **“Скажи: “Я не є чимось новим серед посланців””** (46:9).

Шейх Абд Ар-Рахман бін Сааді, нехай помилує його Аллаг, в коментарях до цього аяту сказав: “До людей вже приходили посланці ще переді мною, і ви не повинні дивуватися тому, що Аллаг відправив мене до вас, і ви не повинні відкидати моє вчення. Скільки було до мене пророків і Посланців, які проповідували те саме, що і я! Що ж тоді вам не подобається в моїх проповідях ?!”¹⁷

Виходячи з загального лексичного значення, нововведення (аль-бід’а) ділиться на два види:

¹⁵ “Аль-Фатава аль-Кубра” - с. 178-179.

¹⁶ “Тайсір аль-Карім ар-Рахман фі тафсір калям аль-манам” – с. 46.

¹⁷ “Тайсір аль-Карім ар-Рахман фі тафсір калям аль-манам” – с. 725.

1. Релігійне нововведення: все те, що було внесено до релігії Аллага і що не відповідає шляху Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, і його сподвижників. Релігійні нововведення можуть виявлятися у вчинках, словах або переконаннях. Цей вид нововведень є заборонено відповідно до тексту Благородного Корану. Всевишній Аллаг сказав: **“І того, хто буде суперечити Посланцю навіть після того, як йому став зрозумілий прямий шлях, і не піде шляхом віруючих, того Ми скеруємо туди, куди він звернувся — та й вкинемо до гесни! Мерзотне ж це місце для повернення!”** (4:115).

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Кожна людина з моєї громади увійде до Раю, крім тих, які відмовилися”*. Люди запитали: *“О Посланець Аллага, а хто може відмовитися?”* Він відповів: *«Хто підкориться мені, той увійде до Раю, а хто не послухається мене, той відмовився (увійти до Раю)!»*¹⁸

Шейх аль-Іслам Ібн Таймія, нехай помилує його Аллаг, сказав: “Саме тому Всевишній Аллаг наказав нам в кожній молитві говорити: **“Веди нас шляхом прямим, шляхом тих, кого Ти наділив благами, а не тих, хто під гнівом Твоїм, і не тих, хто заблукав”** (1:6-7). Люди, на яких лежить гнів Аллага, знали істину, проте вони звершували справи, які цій істині суперечать. Заблуклі – це люди, які поклонялися Аллагу без знання, але, в той самий час, вони розуміли, що їх поклоніння суперечить Корану і Сунні”.¹⁹

Релігійні нововведення діляться на три види:

¹⁸ Аль-Бухарі 7280.

¹⁹ “Аль-Фатава Аль-Кубра” – с. 194.

1) Нововведення, які виводять з Ісламу. Такі нововведення пов'язані з віровченням, як, наприклад, звершення жертвопринесення для когось, крім Всевишнього Аллага; ритуальний обхід (*таваф*) навколо могил; мольба про порятунок, направлена до когось, крім Аллага в тому, на що не здатний ніхто, крім Нього. Також до цього виду нововведень належать і всі інші види поклоніння, які не можна присвячувати нікому, крім Аллага. Всевишній Аллаг сказав: **“Скажи: “Воістину, моя молитва й виконання обрядів, моє життя й смерть — це все належить Аллагу, Господу світів!””** (6:162).

2) Нововведення, які не виводять з Ісламу, однак які можуть привести до великого невір'я (*куфр*). До таких видів нововведень належить спорудження гробниць і мавзолеїв на могилах, встановлення над ними світильників, а також звершення молитви і звернення з благаннями біля них. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, заборонив своїй громаді перетворювати його могилу на місце для зібрань, остерігаючись, що люди почнуть там поклонятися йому, крім Аллага. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Не перетворюйте мою могилу на місце зборів! І не перетворюйте свої оселі в могили. Благословляйте мене, воістину, ваші благословення будуть доведені до мене, де б ви не були”*.²⁰

3) Нововведення, шаріатська постанова відносно якого подібна до постанови про скоєння гріха. До таких видів нововведень належать зречення від мирського, нехтування шлюбом, безперервний щоденний піст, постійне звершення молитов протягом всієї ночі тощо.

²⁰ Абу Дауд в “Сунан”, 2042.

Анас Ібн Малік, хай буде задоволений ним Аллаг, розповідав: *“Якось троє людей підійшли до оселі друзин Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, і запитали про його поклоніння. Коли ж їм повідомили про його поклоніння, чоловіки сказали: “Куди нам до Пророка, адже йому були прощені гріхи, як минулі, так і майбутні”. Тоді сказав один з них: “Що стосується мене, то я буду вистоювати молитви щоночі”. Сказав другий: “Що стосується мене, то я буду постити постійно, і не буду розговлятися”. Тоді сказав третій: “Що стосується мене, то я ніколи не одружусь”. Після чого прийшов до них Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає, і запитав: “Чи говорили ви так-то й так-то? Клянуся Аллагом, я більш богобоязливий перед Аллагом, ніж ви, однак я постую і розговляюся, вистоюю молитви вночі і сплю, і одружуся на жінках. А той, хто відвернеться від моєї Сунни, то я не причетний до нього”*.²¹

Таким чином, очевидно, що кожен, хто поклоняється Всевишньому Аллагу якимось чином, що не був узаконений ані Всевишнім Аллагом, ані Його Посланцем, хай благословить його Аллаг і вітає, ані сунною чотирьох праведних халіфів, є прихильником нововведень. Доказом цьому є слова Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає: *“Я заповідаю вам боятися Всемогутнього і Великого Аллага, слухайте і коріться, навіть якщо керувати вами буде раб. Воістину, той з вас, хто проживе довго, побачить безліч розбіжностей, і тому вам слід дотримуватися моєї Сунни і сунни праведних халіфів, які йдуть прямим шляхом. Тримайтеся за це “корінними*

²¹ Аль-Бухарі, 5063.

зубами” і уникайте нововведень, бо кожне нововведення є оманю!”²²

2. Нововведення, які стосуються мирського життя: всі винаходи, які пов’язані з мирським життям і жодним чином не зв’язані з Шаріатом, є дозволеними. Такі винаходи не називаються нововведенням (*аль-бід’а*) в релігійному сенсі цього слова, не дивлячись на те, що вони мають спільне лексичне значення. Подібні нововведення не належать до категорії нововведень (*аль-бід’а*), від яких застерігав Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає. Тому що основа в мирських справах і взаєминах – це дозвіл, поки не буде доказів заборонності. До цієї ж категорії нововведень належать і різні договори між людьми. Ті з них, які відповідають Шаріату, є дозволеними, а ті, які йому не відповідають, вважаються недійсними, однак релігійним нововведенням вони не називаються, адже не мають відношення до сфери поклоніння.

²² Ібн Хіббан в “Сахіх” 1/178.

Позиція Шаріату відносно релігійний нововведень

Смисл свідощтва “Мухаммад – Посланець Аллага” полягає в покорі його наказам; вірі в те, що він повідомив; віддаленні від того, що він заборонив і від чого утримував; в поклонінні Аллагу так, як він встановив. Отже, необхідно відкидати і остерігатися нововведень, які були внесені в релігію Всевишнього. Аллаг сказав: **“Тож нехай стережуться ті, які опираються його наказу, адже може їх спіткати спокуса чи болісна кара!”** (24:63).

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Якщо хтось внесе в цю нашу справу [релігію] щось нове, яке не має до неї відношення, воно буде відкинуте”*.²³

Повідомляється, що Хузейфа ібн аль-Яман, хай буде задоволений ним Аллаг, сказав: “Зазвичай люди питали Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, про благо²⁴, я ж питав його про лихо, адже боявся, що воно спіткатиме мене. (Одного разу) я сказав: “О Посланець Аллага, воістину, ми перебували в невігластві і у злі, а потім Аллаг дарував нам це благо, але чи прийде після цього блага зло?” Він сказав: “Так”. Тоді я запитав: “А чи прийде після цього зла благо?” Він сказав: “Так, але до нього буде намішане і зло”. Я запитав: “У чому ж це буде полягати?” Він сказав: “(З’являться) люди, які не будуть дотримуватись моєї Сунни, які керуватимуть (іншими) не так, як це роблю я, а ви побачите (їх справи) і будете засуджувати їх”. Я запитав: “А чи прийде після цього

²³ Аль-Бухарі, 2697.

²⁴ Мається на увазі те, що Аллаг відправив до людей Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, з істинною релігією.

блага (інше) зло?” Він сказав: *“Так, (і цим злом стануть) ті, які закликають (людей) до брами пекла, і той, хто відповість (на їх заклик), буде кинутий ними (в пекло)”*. Я попросив: *“О Посланець Аллага, опиши їх нам”*. Він сказав: *“Добре! (Ці) люди будуть з нашого середовища і будуть розмовляти нашою мовою”*. Я запитав: *“О Посланець Аллага, що ж ти накажеш мені робити, якщо я доживу до цього?”* Він сказав: *“Не розлучайся з групою мусульман²⁵ і їх поводитирем”*. Я запитав: *“А якщо не буде (серед людей) ані групи мусульман, ані їхнього поводитиря?”* (Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає,) сказав: *“Тоді цурайся всіх цих груп, навіть якщо (доведеться тобі для цього) вчепитися зубами в коріння дерев, і залишайся в такому положенні, поки не прийде до тебе смерть!””²⁶*

Повідомляється від Абд Аллага ібн Мас’уда, хай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я підійду до водоймища раніше вас, і я буду намагатися залишити біля себе деяких людей. Але їх, все ж, заберуть від мене, і я вигукну: “Господи! Мої сподвижники! Мої сподвижники!” Але мені буде сказано: “Воістину, ти не знаєш, що вони зробили після тебе!””²⁷*

Повідомляється від Анаса ібн Маліка (хай буде задоволений ним Аллаг), що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, Аллаг*

²⁵ Маються на увазі прибічники Корану і Сунни.

²⁶ Аль-Бухарі, 3606.

²⁷ Аль-Бухарі, 6205.

не приймає покаєння від прихильника нововведень, поки він не залишить ці нововведення”.²⁸

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, розповів, що після його смерті трапиться безліч смут і випробувань, виходом з яких є тверде дотримання Книги Аллага і його Сунни, хай благословить його Аллаг і вітає, а не нововведень.

Повідомляється, що Абу Хурайра, хай буде задоволений ним Аллаг, сказав: “Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Настане час таких випробувань, коли сидячий виявиться кращим за стоячого, стоячий виявиться кращим від того, хто йде, а той, хто йде виявиться кращим від того, хто біжить, і хто рватиметься до (цих випробувань), того вони знищать, тож нехай той, хто зможе знайти прихисток від них, скористається ним”*””.²⁹

²⁸ Повідомив аль-Байхакі в “Шуаб аль-Іман”, ат-Табарані в “аль-Авсат” і шейх аль-Албані назвав хадіс достовірним в “ас-Сахіха”, 1620.

²⁹ Аль-Бухарі і Муслім.

Деякі висловлювання вчених і знавців Корану відносно осуду нововведень (аль- бід'а)

Умар ібн аль-Хаттаб, хай буде задоволений ним Аллаг, сказав: “Воістину, прихильники своїх думок – це вороги Сунни! Вони уникали заучування хадісів і були безсилі в їх розумінні, а коли їм ставили питання, вони соромилися відповідати: “Ми не знаємо”. Через це вони почали суперечити Сунні, висловлюючи свої думки про релігію, а потім потрапили до омани самі і ввели до омани інших. Тож стережіться їх!”³⁰

Ібн Аббас, хай буде задоволений ним Аллаг, щодо слів Всевишнього Аллага: “Того Дня, коли деякі обличчя стануть білими, а деякі стануть чорними (3:106)”, - сказав наступне: “Побіліють обличчя прихильників Сунни і єдиної громади, а також тих, хто володів знанням, а почорніють обличчя прихильників нововведень і омани”.³¹

Умар ібн Абд аль-Азіз, нехай помилує його Аллаг, сказав: “Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, і наступники влади після нього показали нам шлях, завдяки якому ми будемо міцно дотримуватися Книги Аллага і станемо стійкими в релігії Аллага. Ніхто не сміє змінювати його або звертатися до чогось іншого, що суперечить йому. Кожен, хто слідує цим шляхом – йде прямим шляхом, і хто спирається на нього – отримає підтримку. Хто ж відмовляється від нього і не йде шляхом віруючих, того

³⁰ “Фатх аль-Барі”, 13/302.

³¹ “Усуль аль-Ітакад”, 1/72.

Аллаг направить туди, куди він сам повернувся, і введе в Пекло. На скільки ж мерзенний цей прихисток!”³²

Аль-Фудайль ібн Іяд, нехай помилує його Аллаг, говорив: “Нехай той, хто побачить когось, хто сидить з прихильником нововведень на дорозі, перейде на інший бік дороги. Справи прихильника нововведень не піднімаються до Аллага. Хто допоміг прихильнику нововведень, той допоміг зруйнувати Іслам”.³³

Суф’ян ас-Саурі, нехай помилує його Аллаг, говорив: “Нововведення миліші Іблісу за гріхи, оскільки за гріх можна покаятися, а за нововведення – ні!”³⁴

Ібн аль-Каййім, нехай помилує його Аллаг, говорив: “Якщо серця зайняті нововведеннями, то вони відвернуті від Сунн”.³⁵

³² “Ігасат аль-Лахфан”, /159.

³³ “Тальбіс Ібліс” – с. 14.

³⁴ “Тальбіс Ібліс” – с. 13.

³⁵ “Ігасата аль-Ляхфан мін масіб аш-Шайтан”, 1/213.

Спростування тих, хто схвалює нововведення в релігії

Деякі люди, які не мають релігійних знань, використовують як аргумент своїх нововведень хадіс Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, в якому сказано: *“Той, хто покладе початок якомусь доброму звичаю в Ісламі, отримає за це нагороду, а також нагороду тих, хто стане продовжувати його після нього, що анітрохи не зменшить їх власних нагород. Той же, хто покладе початок якомусь дурному звичаю в Ісламі, понесе на собі як тягар самого гріха, так і тягар гріхів тих, хто скоював його після нього, що анітрохи не зменшить тягря їх власних гріхів!”*³⁶

Відповідь не цей сумнів буде такою. Людина, яка сказала: *“Той, хто покладе початок якомусь доброму звичаю в Ісламі”*, – також сказала: *“Кожне нововведення – це омана”*. Неможливо, щоб правдивий і гідний довіри Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав слова, які б суперечили іншим його словам! Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Той, хто покладе початок якомусь доброму звичаю в Ісламі”*, – і не сказав: *“Хто внесе нововведення”*. І Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Покладе початок якомусь гарному звичаю в Ісламі”*, – нововведення – не є частиною Ісламу. І він сказав: *“Добрий”*, – а нововведення не несуть в собі нічого хорошого”. Що ж стосується різниці між *“звичаєм”* і *“нововведенням”*, то під словами: *“Хто покладе початок звичаю”* – мається на увазі людина, яка оживить звичай

³⁶ Муслім, 1017.

(Сунну), який вже раніше існував, і який заповідав сам Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, однак ця Сунна була забута людьми. На таке трактування також вказує і причина вищезгаданого хадісу, а саме історія про те, як до Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, прийшла група людей, яка перебувала в дуже скрутному становищі. Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає, закликав своїх сподвижників до пожертвування для цих людей, і тоді до нього підійшов один з ансарів, в руках якого був мішечок зі сріблом, від тяжкості якого він ледь тримав його у своїй руці, і він поклав його перед Посланцем Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, через що обличчя Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, засяяло від щастя і радості, і потім він, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Той, хто покладе початок якомусь доброму звичаю в Ісламі, отримає за нього нагороду, а також нагороду тих, хто буде продовжувати його після нього, аж до Судного Дня”* (Передав Муслім). Таким чином, під словами: *“Покладе добрий звичай”*, – мається на увазі *“втїлити в життя”* цю справу, а не узаконить щось нове, тому що ніхто, крім Аллага і Його Посланця, хай благословить його Аллаг і вітає, не має права вносити закони. І *“кожне нововведення - помилка!”*³⁷

Шейх Абд аль-Азіз ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, сказав: “На думку всіх мусульман, між цими хадісами немає жодних протиріч. Виходячи з цього, стає очевидно, що зміст хадісу – це відродження Сунни. Наприклад, в країні, де не вчать Корану і Пророчій Сунні, є вчений, який цю Сунну (тобто навчання Корану і Сунні): він приходить

³⁷ Шейх Мухаммад Ібн Соліх аль-Усаймін в “Аль-Ібда фі камаль аш-шар” зі скороченнями.

до людей, сідає разом з ними і навчає їх Корану та Сунні. Або ж він приходить із учителями, які навчають людей. Чи в країні, де поширене гоління або підстригання бороди, з'являється вчений і починає закликати людей відпускати бороди, тим самим він відродив цю велику сунну, про яку люди даної країни або місцевості не знали. За відродження сунни він отримає нагороду, а також нагороду тих людей, причиною настанови яких він став, адже Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Відрізняйтеся від багатобожників! Підстригайте вуса і відпускайте бороди”*.³⁸ Коли люди побачать, що цей вчений відпускає свою бороду і закликає інших, то послідувать за ним, оживляючи, таким чином, сунну... До цього належать й інші подібні релігійні питання, які відносяться до обрядів поклоніння. Деякі країни і народи забули про ці сунни. Однак той, хто відроджує і поширює їх серед людей, про такого кажуть, що він: *“Поклав початок доброму звичаю в Ісламі”*, – в тому сенсі, що він нагадав про те, що відноситься до Ісламу, *“поклавши в Ісламі добрий звичай”*. Це і є справжній зміст хадіса, а не схвалення релігійних нововведень, які не дозволив Всевишній Аллаг. І кожне нововведення – омана, тому що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, в достовірному хадісі сказав: *“Я застерігаю вас від нововведень, бо кожне нововведення – омана”*.³⁹

Прихильники нововведень також використовують в якості аргументу для поширення своїх і прикрашання нововведень в серцях людей слова Умара ібн аль-Хаттаба, хай буде задоволений ним Аллаг, які він сказав, коли

³⁸ Аль-Бухарі і Муслім.

³⁹ “Маджмуа фатава ва макалят мутанавія”, Шейх Абд аль-Азіз ібн Баз.

зібрав мусульман для колективного звершення молитви “*Таравіх*” в місяць Рамадан. Він сказав: “*Яка ж прекрасна ця новизна!*”

Умар, хай буде задоволений ним Аллаг, під словом “новизна” мав на увазі його мовне, а не шаріатське значення. Адже сама молитва “*Таравіх*” має основу в Шаріаті, і Умар, хай буде задоволений ним Аллаг, її не вигадав. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, звершував цю молитву зі своїми сподвижниками три ночі, а потім залишив, остерігаючись, що вона стане для них обов’язковою.

Але сподвижники Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, продовжували звершувати її як за життя Пророка, хай благословить його Аллаг і вітає, так і після його смерті поодиноці.

Потім, після смерті Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, вже зникла ймовірність того, що ця молитва стане обов’язковою. Тому Умар, хай буде задоволений ним Аллаг, зібрав мусульман для колективного звершення молитви “*Таравіх*” і сказав ці слова: “*Яка ж прекрасна ця новизна!*” Стає зрозумілим, що під словом “новизна” Умар, хай буде задоволений ним Аллаг, мав на увазі його мовне, а не шаріатське значення.

Наше ставлення до прибічників нововведень

Всевишній Аллаг сказав: “Тож ідіть за тим, що зіслано вам від Господа вашого, і не йдіть за іншими покровителями замість Нього! Як же мало ви про це пам’ятаєте!” (7:03).

Прихильник нововведень може скоювати їх через власне невігластво. Нововведення такої людини не проявляються зовні і не поширюються серед людей. З мудрістю і доброю настановою їй слід пояснити істину, спираючись на шаріатські докази з Корану і Сунни, які вказують на хибність та неспроможність її вчинків і протиріччя Шаріату. І якщо після цього людина відмовиться від істини, слідує своїм пристрастям, тоді такій людині слід нагадати про Аллага і настрашити Ним. Якщо ж і після цього вона відмовиться від істини, не послухається і загордиться, наполягаючи на своєму нововведенні, то обов’язково треба роз’яснити людям хибність її нововведень, керуючись шаріатськими доказами з Корану і Сунни. Також слід застерегти простих людей від неї і її нововведень для того, аби вони уникали їх і застерігали інших.

Як вже зазначалось раніше, нововведення можуть виводити і не виводити з Ісламу. Якщо нововведення людини виводять її з Ісламу і якщо такій людині вже робили настанови, але, незважаючи на це, вона від не відмовилася, то необхідно застосовувати проти неї бойкот. Якщо ж нововведення не виводять з Ісламу, то перш, ніж бойкотувати таку людину, потрібно врахувати користь і шкоду. Якщо від ігнорування такої людини не буде користі, то від нього краще відмовитися, аби воно не

стало зброєю в руках шайтана. Можливо, тоді, за допомогою постійних повчань, така людина залишить нововведення, які суперечать істині. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Не дозволено мусульманину розривати відносини зі своїм братом (в Ісламі) більше, ніж на три дні!”*⁴⁰

Праведні попередники цієї громади спростовували кожне нововведення, а також роз’яснювали його хибність і неспроможність, спираючись на шаріатські докази з Корану і Сунни. Таким був їхній шлях.

Обов’язок довести помилковість прибічників нововведень не обмежується тільки вченими. Навпаки, це є обов’язком кожного, хто став свідком нововведень. Адже нововведення не мають жодних шаріатських підстав ані в Книзі Аллага, ані в достовірній Сунні Його Посланця, хай благословить його Аллаг і вітає. Якщо людина самостійно зможе пояснити хибність того чи іншого нововведення, то вона має це зробити. Якщо ж вона, все ж, не в змозі пояснити їх хибність, тоді їй слід звернутися до благочестивих вчених, які зможуть відповісти, пояснити і спростувати релігійні нововведення

⁴⁰ Аль-Бухарі, 5718.

Причини появи нововведень в Ісламі

1. Віддаленість від втілення в життя шаріату Аллагу і вдоволеність іншими законами. Сказав Аллаг Всевишній: **“О ви, які увірували! Коріться Аллагу, коріться Посланцю, а також наділеним владою серед вас! І якщо ви почнете сперечатися про щось, то зверніться із цим до Аллага та до Його Посланця, якщо віруєте ви в Аллага та в Останній День! Це — ліпший і кращий наслідок!”** (4:59).

2. Віддалення і залишення Сунни. Щоразу, коли мусульманин віддалятиметься від Сунни, то буде наближатися до нововведень. Адже Сунни Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, достатньо для кожного мусульманина. Сунна оберігає його від релігійних нововведень. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я залишив серед вас дві речі, тримаючись за які ви не зіб'єтеся з прямого шляху! Книгу Аллаха і мою Сунну”*.⁴¹

3. Нехтування Благородним Кораном: не розмірковувати над його аятами, використовувати Коран тільки в якості засобу для отримання благословення, відвертатися і не згадувати про Аллага, а також відвертати людей від вивчення релігії. Аллаг Всевишній сказав: **“А біля того, хто відвертається від згадки про Милостивого, Ми поставимо шайтана, який стане його приятелем!”** (43:36).

4. Неприйняття істини. Сказав Всевишній Аллаг: **“Коли йому говорять: «Побійся Аллага!» — то гордяня веде**

⁴¹ Аль-Хакім 1/172.

його до гріха. Достатньо йому буде гесни! Мерзотне ж це місце для спочинку!” (2:206).

5. Обрання в якості вчених заблукалих і неосвічених людей. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, Аллаг не забирає знання, позбавляючи Своїх рабів його, але Він відбирає знання, забираючи освічених, коли ж Він не залишить в живих жодного вченого, люди стануть обирати для себе неосвічених лідерів. Їх будуть питати, а вони відповідатимуть, не маючи знань, в результаті чого самі зіб'ються зі шляху і введуть в оману інших!”*⁴²

6. Отримання шаріатських знань тільки з книг і нехтування благочестивими вченими. Як то кажуть: *“У кого книга була його шейхом, у того помилок буде більше, ніж правильного”*. До цього ж належить і читання сумнівних книг. Одного разу Умар Ібн аль-Хаттаб, хай буде задоволений ним Аллаг, прийшов до Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, із сувоями, які він взяв у людей Писання, побачивши їх, Посланець Аллага, нехай благословить його Аллах і вітає, сильно розгнівався і сказав: *“Ти що, сине аль-Хаттаба, сумніваєшся в тому, з чим я посланий?! Не питайте їх (людей Писання) ні про що, адже вони можуть повідомити вам істину, яку ви приймете за брехню, або повідомити брехню, яку ви можете прийняти за істину. І клянусь Аллагом, навіть якби пророк Муса був серед нас, він зобов'язаний був би дотримуватися того, на чому я!”*⁴³

7. Приховування достовірних знань. Всевишній Аллаг сказав: **“Воістину, тих, які приховують зіслані Нами**

⁴² Аль-Бухарі, 100.

⁴³ Ахмад, 3/287.

ясні знамення та прямий шлях — після того, як Ми пояснили це людям у Писанні — таких прокляне Аллаг і проклянуть ті, які проклинають! Але не тих, хто покався, виправив скоєне та пояснив істину. Я прийму каяття їхнє, адже Я — Приймаючий каяття, Милосердний!” (2:159-160).

8. Надмірність в релігії. Воістину, надмірність в релігії є однією з причин появи багатобожжя і нововведень. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я застерігаю вас від надмірності в релігії. Адже ті, хто жили до вас, були погублені через надмірності в релігії”*.⁴⁴

9. Обґрунтування релігійних питань суто з точки зору розуму. Всевишній Аллаг сказав: **“Віруючий та віруюча не повинні приймати рішення в якійсь справі, коли Аллаг і Його Посланець уже вирішили це. А хто чинить непослух Аллагу та Його Посланцю, той перебуває в явній омані!”** (33:36).

10. Прямуювання за примхами та любов до пристрастей. Аллаг Всевишній сказав: **“Чи ти бачив того, хто зробив богом своє бажання? Володіючи знанням, Аллаг збив його зі шляху, запечатав слух і серце, а зір накрив завісою. Хто вкаже йому на прямий шлях замість Аллага? Невже ви не замислитесь?”** (45:23).

11. Прояв осудливого фанатизму. Сюди також відноситься отримання релігійних питань без урахування шаріатських норм і правил, а також сліпе наслідування, яке не ґрунтується на знаннях. Всевишній Аллаг сказав: **“І коли говорять їм: «Йдіть за тим, що зіслав Аллаг!», — то вони відповідають: «Ми йдемо за тим, із чим знайшли**

⁴⁴ Ібн Хіббан в “Сахіх”, 3871

батьків наших!» А якщо їхні батьки нічого не розуміли та не йшли шляхом прямим?» (2:170).

12. Проведення часу з грішниками та розпусниками. Всевишній Аллаг сказав: **“Того Дня нечестивий кусатиме свої руки й говоритиме: «Якби ж я пристав на шлях Посланця! Горе мені! Якби ж я не брав собі такого приятеля! Адже саме він відвернув мене від нагадування, коли воно прийшло до мене!» Так шайтан зрікається людини!” (25:27-29).**

13. Відвернення від заклику до схвалюваного та заборони осудливого. Всевишній Аллаг сказав: **“Нехай буде серед вас громада, яка закликатиме до блага, буде наказувати добре та забороняти неприйнятне. Саме такі й матимуть успіх!” (3:104).**

Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Якого б пророка Аллаг не послав до того чи іншого народу раніше, у нього обов’язково були апостоли і сподвижники, які прямували його шляхом і строго дотримувалися його наказів. Але потім після них приходили наступні покоління, які говорили те, чого не говорили ці пророки, робили те, чого не наказували ці пророки. Хто боровся з такими людьми своєю рукою, той – віруючий. Хто боровся з такими людьми своїм словом, той – віруючий. Хто боровся з такими людьми своїм серцем, той – віруючий, і немає після цього віри навіть розміром з гірчичне зерно”.*⁴⁵

14. Прямування у питаннях Шаріату за багатозначними аятами. Сказав Всевишній Аллаг: **“Він — Той, Хто зіслав тобі Писання. Є в ньому аяти, які викладені зрозуміло,**

⁴⁵ Муслім, 50.

вони — матір Писання. А інші мають багато значень. Тож ті, чий серця відхилилися убік, йдуть за багатозначним, прагнучи смуги і прагнучи тлумачення їхнього. Але тлумачення їхнього не знає ніхто, окрім Аллага. І утверджені у знаннях говорять: «Ми віримо в це. Усе воно – від Господа нашого!» Але ж пам'ятають це лише обдаровані розумом!» (3:7).

15. Потурання в питаннях дружби і непричетності. Сюди ж відноситься любов до ворогів релігії. Тому що любов до них в подальшому призведе до їх наслідування. Абу Вак'ід аль-Лейсі, хай буде задоволений ним Аллаг, розповідав про те, що, коли Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, відправився у військовий похід на Хайбар, він проходив повз дерево багатобожників, яке вони називали “Зату Анват”, і на яке вони розвішували свою зброю. І вони сказали: *“О Посланець Аллага, зроби нам Зату Анват, як у них”*. На що Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає, вигукнув: *“Пречистий Аллаг (СубханаЛлаг)! Це подібне до того, що сказав народ Муси: “Зроби нам бога, такого, як у них” (7:138). Клянуся Тим, в Чийй долоні душа моя, ви наслідуєте звичаї тих, хто був до вас! [тобто іудеїв і християн]”*.⁴⁶

16. Докладання зусиль в розумінні шаріатської постанови відносно якогось шаріатського питання (*іджстіхад*), яке не має потреби в *іджстіхаді*. До цього також належить вкладання в шаріатські тексти смислів, яких в них немає. Слід зазначити, що існують хадіси, помилково приписувані Посланцю Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає – це вигадані хадіси. Від таких хадісів необхідно застерігати і не використовувати їх як доказ. Що ж стосується слабких

⁴⁶ Ібн Хіббан в “Сахіх”, 6702.

хадісів, то деякі вчені допускають їх використання в якості доказів у питаннях, пов'язаних із перевагами тих чи інших добрих справ за умови, що вони не будуть суперечити іншим достовірним хадісам. Однак використання слабких хадісів в якості аргументу в питаннях, безпосередньо пов'язаних із встановленням якогось поклоніння або винесення рішення щодо дозволу або заборони чогось, не допускається. Таким чином, опорою в цих питаннях є достовірні хадіси від Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає.

Умови прийняття справ

Справи рабів будуть прийняті Всевишнім Аллагом лише за наявності двох умов:

Умова перша. Щире звершення справ заради Аллага. Всевишній Аллаг сказав: **“А їм не було ніякого наказу, окрім поклоніння Аллагу, щирого служіння Йому, молитви та сплати закяту — ось правильна релігія!”** (98:5).

Також Всевишній Аллаг в священному хадісі (кудсі) сказав: ***“Я абсолютно не потребую того, щоб Мені додавали співтоваришів, і якщо хтось зробить якусь справу заради Мене, при цьому додавши когось Мені у співтовариші, то Я буду непричетний до цієї (справи) і вона буде для того, кого він долучив до Мене в співтовариші!”***⁴⁷

Умова друга. Слідування за Пророком, хай благословить його Аллаг і вітає. Шлях буде правильним лише за дотриманні шести умов:

1. Причина. Звершення поклоніння Всевишньому Аллагу, яке не пов’язане з причиною, встановленою Шаріатом, буде відкинутим нововведенням. Наприклад, деякі люди особливо ревно поклоняються в двадцять сьому ніч місяця *Раджаб*, приводячи аргумент, що в цю ніч наш Пророк, хай благословить його Аллаг і вітає, був піднесений на небеса. Однак якщо уважно розглянути поклоніння, яке вони звершують цієї ночі, то воно є нововведенням, яке ґрунтується на невстановленій Шаріатом причині. Таким чином, відповідність поклоніння причині, встановленій

⁴⁷ Муслім, 2985.

шаріатом, є вкрай важливою. Якщо нехтувати шаріатською причиною, то під виглядом поклоніння, в Іслам може закрастися безліч релігійних нововведень, які жодним чином не стосуються Сунни.

2. Вид. Поклоніння обов'язково має відповідати Шаріату в установленому вигляді. Якщо людина буде звершувати поклоніння якимось неузаконеним Шаріатом чином, то його не буде прийнято. Наприклад, якщо людина в якості святкового ритуального жертвопринесення (*удхія*) принесе в жертву коня, то це не буде прийнято, тому що в якості жертвопринесення можна різати тільки домашню худобу: верблюда (верблюдицю), корову (бика) або вівцю (барана, козу або козла).

3. Кількість. Якщо хтось захоче звершувати не п'ять, а шість обов'язкових молитов, то це буде нововведенням, яке суперечить Шаріату в установленій кількості. Якщо, наприклад, людина звершить молитву *аз-Зухр* в п'ять *ракаатів*, то її молитва, за одностайною думкою вчених, не буде дійсною.

4. Образ. Якщо хтось почне ритуальне омовіння з миття ніг, потім протирання голови, потім миття рук, а потім – обличчя, то таке омовіння буде недійсним, адже воно суперечить Шаріату в установленому образі.

5. Час. Якщо хтось буде здійснювати святкове ритуальне жертвопринесення (*удхія*) в перші дні місяця *Зуль-хіджа*, то воно не буде прийняте, тому що суперечить Шаріату в установленому часі.

6. Місце. Якщо хтось стане здійснювати *Ітікаф*⁴⁸ поза мечеттю, то він не буде дійсним, тому що *Ітікаф* звершується тільки в мечетях...”⁴⁹.

⁴⁸ Безперервне перебування в мечеті з метою поклоніння.

⁴⁹ Шейх Мухаммад Ібн Саліх аль-Усаймін в “Аль-Ібда фі камаль аш-шар” зі скороченнями.

Небезпека нововведень

Нововведення дуже небезпечні. За допомогою нововведень вороги Ісламу намагаються його зруйнувати. Тому кожен з нас повинен остерігатися того, щоб стати знаряддям в руках тих, хто бажає зруйнувати цю релігію – слід остерігатися того, щоб стати помічником прихильників нововведень. Нововведення належать до одного з найефективніших і найдієвіших ворожих засобів, за допомогою яких ненависники Ісламу можуть розірвати єдність мусульман. Коли з'являються нововведення, зникає Сунна і забуваються основи релігії, що, врешті-решт, призводить до повного залишення релігії, тож нехай вбереже нас від цього Всевишній Алла. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Моя громада розділиться на сімдесят з гаком [від трьох до дев'яти] груп, і найгіршою з них буде група, люди якої судитимуть в питаннях релігії, спираючись на власні погляди, вони будуть забороняти дозволене і дозволяти заборонене”*.⁵⁰

Кожен з нас має бути уважним до всіх своїх справ, пов'язаних із поклонінням: чи відповідають вони Книзі Всевишнього Аллага, достовірній Сунні Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, і сунні його праведних халіфів? Слід приймати, робити і бути задоволеними тими справами, які відповідають цим вимогам. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Я залишив серед вас дві речі, тримаючись за які ви не зіб'єтесь з прямого шляху – Книгу Аллага і мою Сунну”*.⁵¹

⁵⁰ Аль-Хакім в “Аль-Мустдарак”, 4/477.

⁵¹ Аль-Хакім, 1/172.

А справи, які будуть суперечити цим основам, краще залишити і не закликати до них. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, зводити брехню на мене зовсім не те, що зводити брехню на когось іншого, [тому] той, хто робив це навмисно, займе своє місце у Пеклі!”*⁵²

Іслам – це релігія Всевишнього Аллага. Її нам роз’яснив Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає. А що Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, не пояснив і до чого не закликав, не відноситься до релігії Аллага. Хто бажає досягти успіху, порятунку і вдоволення Всевишнього Аллага, має брати приклад з Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає. Адже, воістину, наслідування його прикладу і слідування його шляхом ведуть до вдоволення Всевишнього Аллага і Його Раю: **“Скажи: «Якщо ви любите Аллага, то йдіть за мною, і Аллаг любитиме вас та простить вам гріхи ваші». Аллаг — Прощаючий, Милосердний!”** (3:31).

Хто бажає досягти успіху, не повинен слідувати за кимось із людей, крім Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає. Адже вони не безгрішні, їм властиво помилятися, піддаватися власним примхам та пристрастям.

⁵² Аль-Бухарі, 1229.

Засторога і погроза

Абд Аллаг ібн ад-Дайламі сказав: “Залишення релігії починається з залишення Сунни. Релігія розчиняється сунна за сунною подібно до того, як мотузка розплітається нитка за ниткою”.⁵³

Тому кожен з нас має міцно триматися достовірної Сунну Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, і правдиво закликати дотримуватися її. Адже все добро полягає в слідуванні за Посланцем Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, і його Сунні, а також в залишенні всіх нововведень, які внесли до релігії Аллага люди. Якщо хтось із нас побачить або почує щось, що суперечить Шаріату Аллага, то він повинен дати ширу настанову і роз’яснити сутність помилки. Таким чином, мусульманин може досягти честі бути захисником релігії Всевишнього Аллага. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Доносьте від мене, навіть якщо це буде один аят”*.⁵⁴

Кожен, по змозі, має боротися із нововведеннями і закликати до їх викорінення. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Якщо хтось із вас побачить осудливе, нехай виправить це своєю рукою. А якщо не може виправити цього рукою, то тоді словом. А якщо не може і словом, то серцем, і це буде найслабкішим проявом віри”*.⁵⁵

Однак людина повинна закликати, роз’яснювати і наставляти згідно з тим, що сказав Всевишній Аллаг:

⁵³ Ад-Дарімі, 97.

⁵⁴ Аль-Бухарі, 3274.

⁵⁵ Муслім, 49.

“Клич на шлях Господа свого з мудрістю й добрим повчанням і сперечайся з ними тільки тим, що найкраще. Воістину, твій Господь краще знає, хто збився зі шляху Його, і Він краще знає, хто йде прямим шляхом!” (16:125).

Релігія не береться від першого-ліпшого, який запевняє, що володіє знаннями. Однак вона береться від тих, хто заслуговує на довіру і є насправді знавцем і богобоязливим. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: “Воістину, вчені – це спадкоємці пророків, а пророки не залишали у спадок ані динара [із золота], ані диргема [зі срібла], однак вони залишали знання, і той, хто взяв це знання, отримав [з їх] спадщини сповна”.⁵⁶

І нехай завжди перед нашими очима будуть слова Посланця Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає: *“Той, хто закликає до правильного шляху, отримає таку ж нагороду, як і нагороду тих, хто пішов за ним, що не зменшить їх власних нагород ні на йоту. А на тих, хто закликав [інших] до омани, буде [тягар] гріха, рівний [тяжкості тягаря] гріхів тих, хто пішов за ним, що жодним чином не полегшить [тяжкості] їх власних гріхів”.*⁵⁷

Нововведення – це омана.

І, навпаки, кожен хто вказав на зло – а нововведення є одним з його видів – понесе свій гріх і гріх того, хто за ним пішов. Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, сказав: *“Воістину, найкращі слова – це Книга Аллага, а кращий шлях – це шлях Мухаммада. Найгірші ж діяння –*

⁵⁶ Ібн Хіббан в “Сахіх”, 1/289.

⁵⁷ Муслім, 2674.

це новизна, а кожне таке діяння – це нововведення, а кожне нововведення – це омана, а всяка омана – у Вогні!”⁵⁸

Очевидно, що релігійні нововведення несуть серйозну небезпеку для релігії Аллага. Кожен, хто бажає зробити якийсь вчинок або закликає до нього, зобов’язаний дізнатися, чи відповідає цей вчинок законам Всевишнього Аллага? Якщо він відповідає приписам Всевишнього, то мусульманин може сміливо робити його і спонукати до нього інших людей, щоб досягти нагороди, обіцяної Посланцем Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає. Але якщо цей вчинок суперечить приписам Всевишнього Аллага, або якщо його не звершував ані Посланець Аллага, хай благословить його Аллаг і вітає, ані його праведні халіфи, то мусульманин повинен залишити цей вчинок і застерігати від нього інших людей, боячись понести тягар як свого гріха, так і гріха тих, хто може піти за ним аж до Судного Дня.

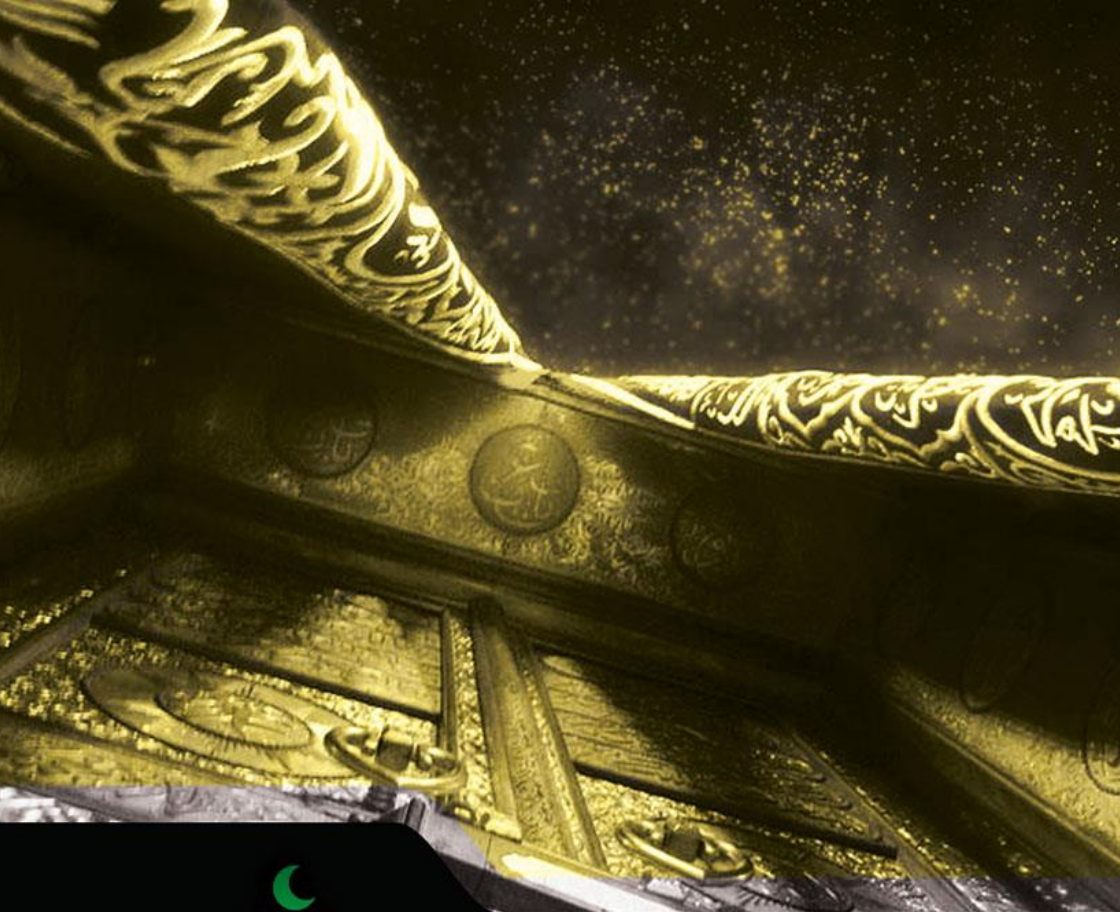
Нововведення в релігії дуже небезпечні. Саме тому їх слід остерігатися і застерігати від них інших.

Нехай благословить Аллаг і вітає нашого пророка Мухаммада, його сім’ю, його сподвижників і всіх, хто пішов за ним аж до Судного Дня.

WWW.ISLAMLAND.COM

⁵⁸ Ібн Хузейма в “Сахіх”, 1785.

ISLAM LAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM